

Praha 16. 10. 2013

48

Činnost hemodialyzačních středisek v České republice v roce 2012

Activity of hemodialysis centres in the CR in the year 2012

Souhrn

V České republice bylo k 31. 12. 2012 evidováno 100 hemodialyzačních středisek s celkem 1 272 dialyzačními lůžky. Jejich činnost zajišťovalo 216 lékařů. Počet provedených výkonů vzrostl proti předchozímu roku o 3,7 % na 850,9 tisíc, z čehož 38,6 % tvořily hemodialýzy, 54,8 % hemodiafiltrace a zbývajících 6,6 % připadalo na ostatní výkony. V hemodialyzačních střediscích se v daném roce léčilo 11 802 pacientů.

Summary

In the Czech Republic, there were 100 hemodialysis centres with 1 272 dialysis beds in total by 31. 12. 2012. Their activity ensured 216 physicians. The number of executed treatments increased by 3.7 % compared to the previous year and reached 850.9 thousands, of which 38.6 % were hemodialysis and 54.8 % hemodiafiltrations, and the remaining 6.6 % were other treatments. In hemodialysis centres 11 802 patients were treated in that year.

Tato Aktuální informace vychází z dat Ročního statistického výkazu o činnosti zdravotnických zařízení pro obor hemodialyzační středisko, který je součástí Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví. Výkaz vyplňuje každé samostatné oddělení (pracoviště), kde se provádí hemodialýza nebo jiná očišťovací metoda včetně ambulantních částí nemocnic. Vyplňování se týká všech zdravotnických zařízení bez ohledu na jejich zřizovatele.

V České republice bylo k 31. 12. 2012 evidováno celkem 100 hemodialyzačních středisek (dále HDS), vyplňované výkazy měly 100 % návratnost. Oproti roku 2011 přibýlo jedno HDS v Hl. m. Praze a jedno ve Středočeském kraji, v České republice tak pokračuje dlouhodobý nepatrný nárůst HDS.

S nárůstem počtu hemodialyzačních center se mírně zvýšil také počet pracovníků zajišťujících jejich činnost. Během roku 2012 pracovalo v hemodialyzačních střediscích 216 lékařů, 1 177 pracovníků ZPBD¹ a 92 ostatních odborných pracovníků (vše v průměrných ročních přepočtených počtech)². Na jedno hemodialyzační středisko připadalo průměrně 2,2 lékařů a 11,8 pracovníků ZPBD. Nejvíce lékařů na jedno hemodialyzační středisko bylo evidováno v Pardubickém a Karlovarském kraji (shodně 3,5). Naopak nejméně lékařů bylo evidováno v Moravskoslezském (1,2) a Jihočeském kraji (1,6). Nejvyšší počet ZPBD na jedno HDS byl zaznamenán v Libereckém kraji (16,9),

¹ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí.

² Průměrný roční přepočtený počet pracovníků na plné úvazky, včetně smluvních pracovníků.

nejnižší ve Středočeském kraji (9,5). V Moravskoslezském kraji byly tyto podprůměrné počty lékařů a ZPBD částečně doplněny nejvyšším průměrným počtem ostatních odborných pracovníků (1,6) na jedno hemodialyzační centrum.

Během roku 2012 bylo v HDS léčeno 11 802 pacientů, což je o 2,1 % méně než v předchozím roce 2011 (12 059 pacientů). Více než pětina těchto pacientů byla zdravotní péče poskytnuta v hemodialyzačních střediscích v Hl. m. Praha. V programu akutním byla hemodialýza provedena u 4 647 pacientů, což představuje 4,4 osoby na 10 tisíc obyvatel. Nejvíce pacientů v tomto programu bylo zaznamenáno rovněž v Hl. m. Praha, kde byla léčena čtvrtina (1 256) z celkového počtu akutních pacientů, tj. 10,1 pacientů na 10 tisíc obyvatel. Nadprůměrného počtu pacientů dosáhl i Jihomoravský kraj, kde bylo léčeno 758 akutních pacientů. V chronickém programu bylo v hemodialyzačních střediscích léčeno 7 155 pacientů, z toho 92 % hemodialýzou a 8 % peritoneální dialýzou. Peritoneální neboli břišní dialýza je čištění krve při selhání ledvin pomocí opakovaného pravidelného napouštění dialyzační tekutiny do břišní dutiny, které si pacient provádí většinou sám v domácím prostředí. Hemodialýzou se v chronickém programu v roce 2012 léčilo 6 582 pacientů, tedy 6 osob z 10 tisíc obyvatel. Nejvíce pacientů léčených hemodialýzou v chronickém programu na 10 tisíc obyvatel bylo v Hl. m. Praha (8,0), nejméně v kraji Středočeském (4,8).

Více než polovina pacientů (57 %) léčících se hemodialýzou v chronickém programu byly osoby starší 65 let. Ještě vyšší (zhruba 63 %) bylo jejich zastoupení mezi pacienty v Jihočeském a Pardubickém kraji a dále v Karlovarském kraji. V malých krajích se více projevuje efekt dojíždění za lékařskou péčí mimo hranice kraje, tento jev se týká spíše mladších osob. Ve všech krajích převládají mezi pacienty léčenými hemodialýzou v chronickém programu muži, kteří celorepublikově tvoří téměř 59 % těchto pacientů.

Počet výkonů provedených v roce 2012 v HDS stoupl proti roku předchozímu o téměř 4 % na 850 966 výkonů. Již několikátým rokem se u provedených výkonů zvyšuje zastoupení hemodiafiltrace, v roce 2012 bylo touto metodou provedeno 55 % všech výkonů. Hemodiafiltrace jsou určitou kombinací hemodialýzy a hemofiltrace, pro pacienty jsou šetrnější a tato procedura trvá kratší dobu. Nevýhodou hemodiafiltrací je ovšem vyšší finanční náročnost než u hemodialýzy. Hemodialýza byla provedena u 39 %. Ostatní prováděné výkony (hemofiltrace, plasmaferéza a hemoperfúze) představovaly necelých 7 % všech provedených výkonů. Nejnižší zastoupení výkonů hemodiafiltrací bylo v posledních letech ve Zlínském kraji.

Vybavenost HDS v ČR se v roce 2012 zvýšila o 40 dialyzačních míst na 1 272 a o 74 hemodialyzačních přístrojů na 1 775. Na 100 tisíc obyvatel ČR připadlo v průměru 16,9 přístrojů a 12,1 lůžek.

Průměrný počet dialyzačních výkonů (hemodialýzy, hemofiltrace a hemodiafiltrace) provedených na jednom dialyzačním lůžku vzrostl oproti roku 2011 o 3 výkony na 668 dialýz. Hemodialyzační lůžka byla nejvytíženější ve Středočeském kraji, kde bylo ročně na jednom lůžku provedeno v průměru 753 dialýz, naopak nejméně dialýz na jedno lůžko bylo evidováno v Olomouckém kraji (591).

Zpracoval: Bc. Petr Danko

Personální zajištění a počet hemodialyzačních středisek v roce 2012

Území, kraj	Počet hemodialyzačních středisek	Lékaři			ZPBD		
		průměrné přepočtené počty	na 10 000 obyvatel	na 1 HDS	průměrné přepočtené počty	na 10 000 obyvatel	na 1 HDS
Hl. m. Praha	15	45,28	0,36	3,0	181,2	1,46	12,1
Středočeský kraj	9	20,11	0,16	2,2	85,70	0,67	9,5
Jihočeský kraj	7	11,46	0,18	1,6	68,8	1,08	9,8
Plzeňský kraj	4	8,46	0,15	2,1	53,92	0,94	13,5
Karlovarský kraj	3	10,60	0,35	3,5	35,50	1,17	11,8
Ústecký kraj	7	18,90	0,23	2,7	95,57	1,16	13,7
Liberecký kraj	3	5,23	0,12	1,7	50,77	1,16	16,9
Královéhradecký kraj	5	9,11	0,16	1,8	69,30	1,25	13,9
Pardubický kraj	5	17,42	0,34	3,5	57,40	1,11	11,5
Kraj Vysočina	5	8,44	0,16	1,7	73,34	1,43	14,7
Jihomoravský kraj	11	21,86	0,19	2,0	135,18	1,16	12,3
Olomoucký kraj	7	13,10	0,21	1,9	73,60	1,15	10,5
Zlínský kraj	5	8,66	0,15	1,7	57,94	0,98	11,6
Moravskoslezský kraj	14	17,00	0,14	1,2	138,89	1,13	9,9
Česká republika	100	215,63	0,21	2,2	1 177,11	1,12	11,8

Počet léčených pacientů a provedených výkonů v roce 2012

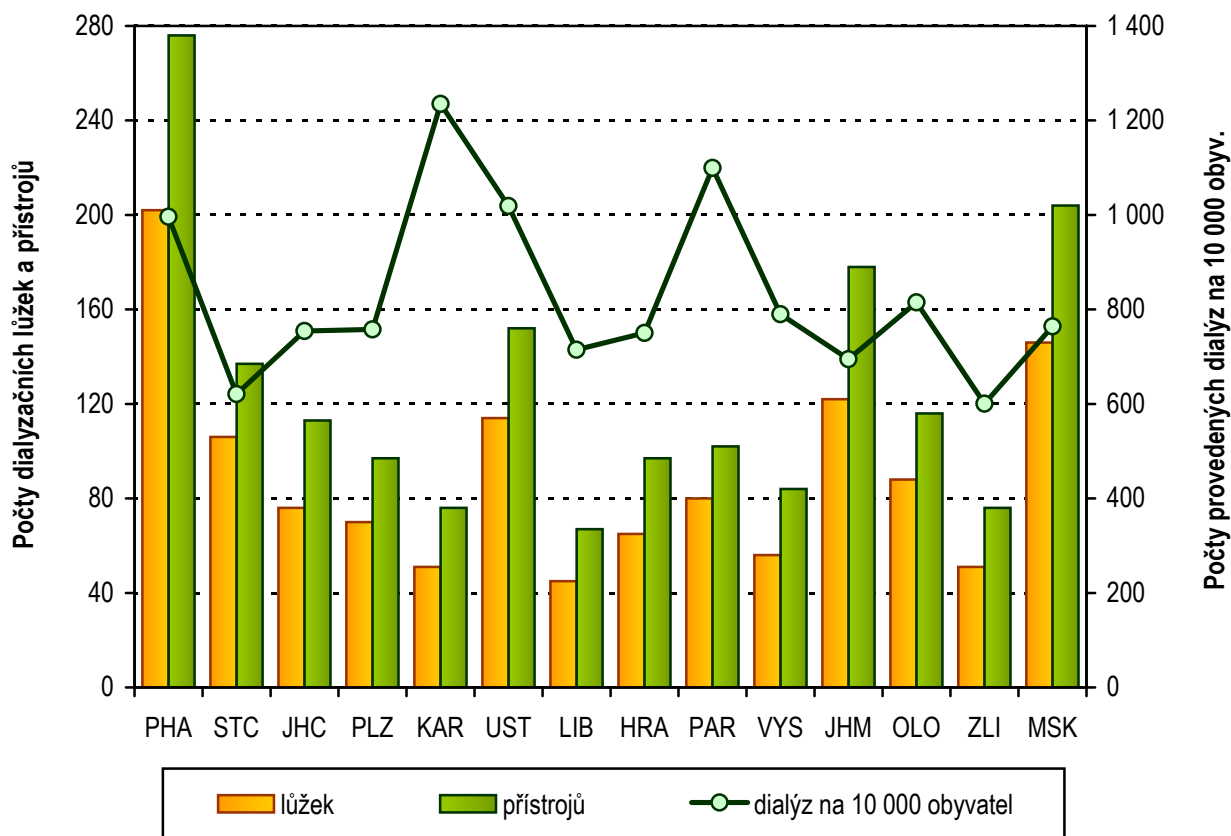
Území, kraj	Počet pacientů léčených						Počet všech provedených výkonů
	v programu akutním		v programu chronickém				
	hemodialýzou		hemodialýzou		peritoneální dialýzou		
	celkem	na 10 000 obyvatel	celkem	na 10 000 obyvatel	celkem	na 10 000 obyvatel	
Hl. m. Praha	1 256	10,1	992	8,0	159	1,3	125 148
Středočeský kraj	160	1,2	612	4,8	33	0,3	79 857
Jihočeský kraj	202	3,2	403	6,3	19	0,3	48 011
Plzeňský kraj	427	7,5	327	5,7	40	0,7	43 500
Karlovarský kraj	52	1,7	230	7,6	32	1,1	37 357
Ústecký kraj	333	4,0	601	7,3	49	0,6	84 320
Liberecký kraj	86	2,0	230	5,2	18	0,4	31 423
Královéhradecký kraj	332	6,0	331	6,0	40	0,7	41 571
Pardubický kraj	107	2,1	375	7,3	39	0,8	56 883
Kraj Vysočina	161	3,1	356	7,0	23	0,4	40 415
Jihomoravský kraj	758	6,5	719	6,2	69	0,6	81 188
Olomoucký kraj	259	4,1	359	5,6	16	0,3	52 103
Zlínský kraj	196	3,3	293	5,0	7	0,1	35 340
Moravskoslezský kraj	318	2,6	754	6,1	29	0,2	93 850
Česká republika	4 647	4,4	6 582	6,3	573	0,5	850 966

Činnost hemodialyzačních středisek v roce 2012

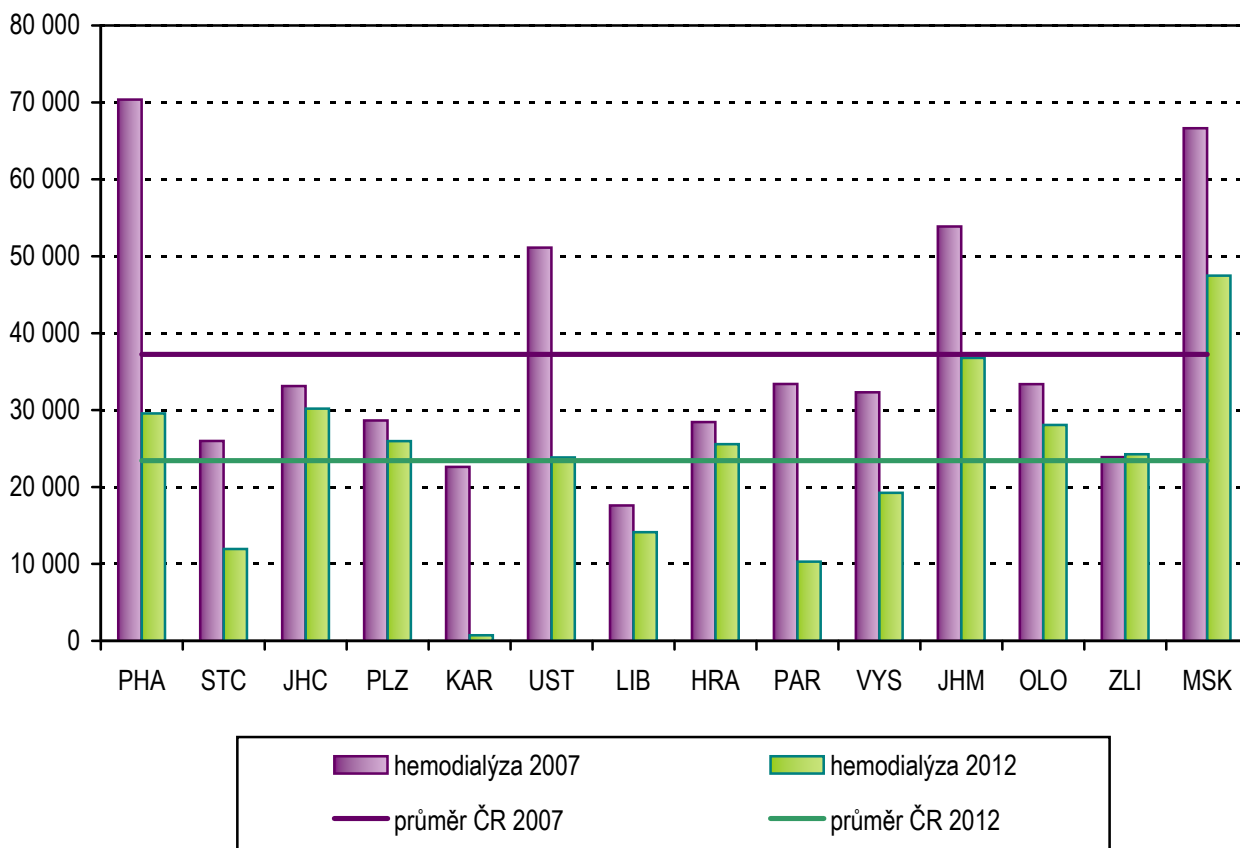
Území, kraj	Počet dialyzačních lůžek		Počet hemo- dialyzačních přístrojů	Počet provedených dialýz ¹⁾		
	celkem	na 100 000 obyvatel		celkem	na 10 000 obyvatel	na 1 úvazek lékaře
Hl. m. Praha	202	16,2	276	123 916	996,4	2 736,7
Středočeský kraj	106	8,2	137	79 857	621,0	3 971,0
Jihočeský kraj	76	11,9	113	48 011	754,4	4 189,4
Plzeňský kraj	70	12,2	97	43 346	757,8	5 123,6
Karlovarský kraj	51	16,9	76	37 357	1 235,0	3 524,2
Ústecký kraj	114	13,8	152	84 301	1 019,0	4 460,4
Liberecký kraj	45	10,3	67	31 351	714,8	5 994,5
Královéhradecký kraj	65	11,7	97	41 514	750,3	4 557,0
Pardubický kraj	80	15,5	102	56 785	1 099,6	3 259,8
Kraj Vysočina	56	10,9	84	40 415	789,9	4 788,5
Jihomoravský kraj	122	10,5	178	81 089	694,8	3 709,5
Olomoucký kraj	88	13,8	116	51 980	814,9	3 967,9
Zlínský kraj	51	8,7	76	35 338	600,7	4 080,6
Moravskoslezský kraj	146	11,9	204	93 845	764,1	5 520,3
Česká republika	1272	12,1	1 775	849 105	808,0	3 937,8

¹⁾ Počet provedených dialýz - součet provedených hemodialýz, hemofiltrací a hemodiafiltrací

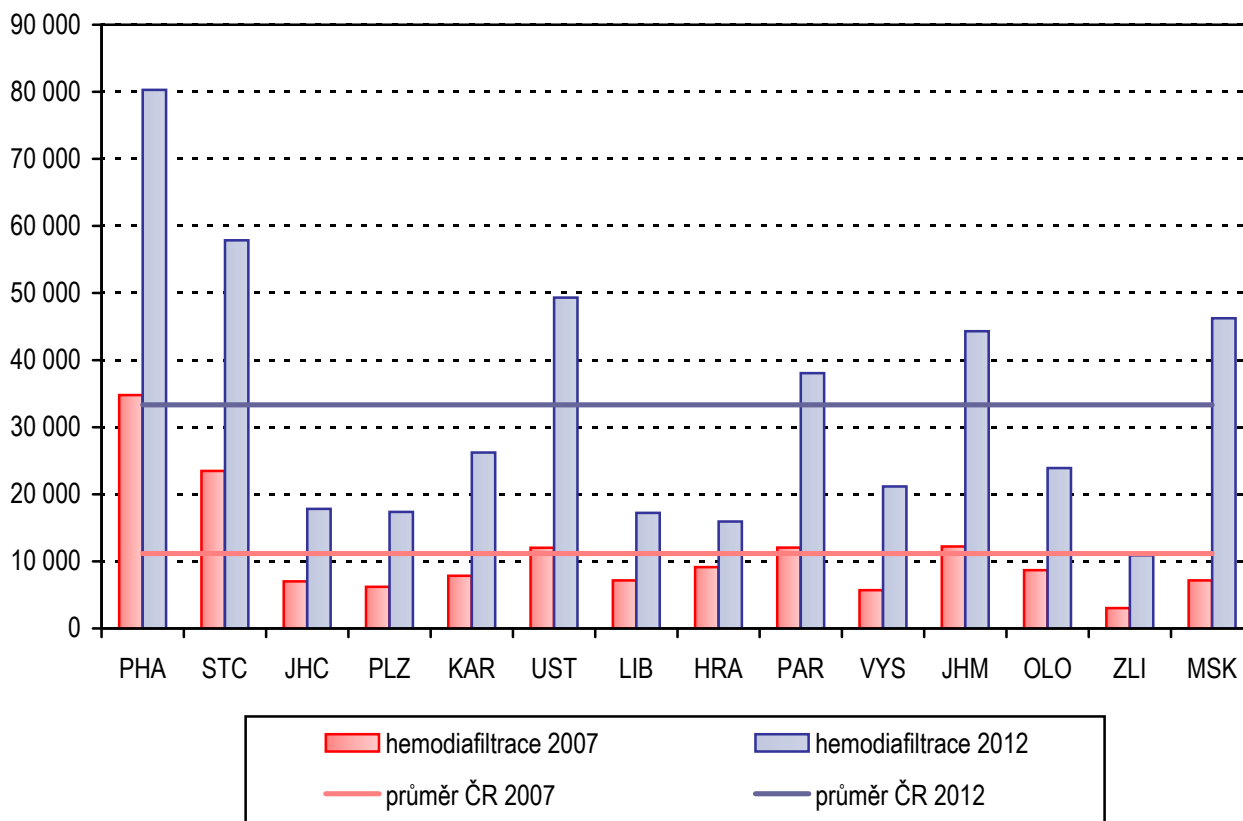
Počty dialyzačních lůžek, hemodialyzačních přístrojů a provedených dialýz na 10 000 obyvatel v roce 2012



Počet provedených hemodialýz v letech 2007 a 2012



Počet provedených hemodiafiltrací v letech 2007 a 2012



Vývoj počtu dialyzačních lůžek na 100 tisíc obyvatel a počtu provedených dialýz na 1 dialyzační lůžko

